

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcov **1/ P. M. a 2/ D. M.**, oboch bývajúcich v G., zastúpených JUDr. Š. S., advokátom so sídlom v Ž., proti žalovanému **M. M.**, bývajúcemu v T., zastúpenému JUDr. B. O., advokátkou so sídlom v Ž., **o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnostiam**, vedenej na Okresnom súde Žilina pod sp.zn. 2 C 303/2007, o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti rozsudku Okresného súdu Žilina z 31. januára 2008 č.k. 2 C 303/2007-46 rozhodol

t a k t o :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Okresného súdu Žilina z 31. januára 2008 č.k. 2 C 303/2007-46 **z r u š u j e** a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Žilina rozsudkom z 31. januára 2008 č.k. 2 C 303/2007-46 zrušil podielové spoluvlastníctvo účastníkov k nehnuteľnostiam zapísaným v katastri nehnuteľností pre kat. úz. T. na liste vlastníctva č. X. ako dom súp. č. X. a pozemky parcela č. X. – zastavané plochy a nádvoria o výmere X. m², parcela č. X. – orná pôda o výmere X. m², parcela č. X. – orná pôda o výmere X. m², parcela č. X. – trvalé trávnaté porasty o výmere X. m², parcela č. X. – trvalé trávnaté porasty o výmere X. m², parcela č. X. – orná pôda o výmere X. m² a parcela č. X. – orná pôda o výmere X. m², označené nehnuteľnosti prikázal do bezpodielového spoluvlastníctva žalobcov a žalobcom uložil povinnosť zaplatiť žalovanému náhradu za spoluvlastnícky podiel v sume 700 000,-- Sk (23 235,74 EUR) do tridsiatich dní od právoplatnosti rozsudku. Zároveň rozhodol o povinnosti žalovaného zaplatiť žalobcom náhradu trov konania pozostávajúcich zo zaplateného súdneho poplatku 34 302,-- Sk (1 138,62 EUR) do troch dní od právoplatnosti rozsudku a v rovnakej lehote zaplatiť im aj náhradu trov právneho zastúpenia 51 418,-- Sk (1 706,76 EUR) na účet ich zástupcu JUDr. Š. S.. Návrh považoval za opodstatnený poukazujúc na to, že medzi

účastníkmi nedošlo k dohode o zrušení a vyporiadaní podielového spoluvlastníctva. Prikázanie nehnuteľností do bezpodielového spoluvlastníctva žalobcov odôvodnil tým, že samotný rodinný dom ako predmet podielového spoluvlastníctva nie je reálne deliteľný a jeho účelné využitie bude zabezpečené u žalobcov, ktorí majú dve maloleté deti a vyriešia si tým svoju bytovú situáciu.

Na základe podnetu žalovaného podal proti uvedenému rozsudku okresného súdu mimoriadne dovolanie generálny prokurátor Slovenskej republiky. Navrhol, aby dovolací súd tento rozsudok zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Dovolanie odôvodnil nesprávnym právnym posúdením veci a tzv. inou vadou konania. Vyčítal okresnému súdu neúplné zistenie skutkového stavu veci a v dôsledku toho aj nesprávne právne posúdenie veci v otázkach splnenia podmienok pre zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva prikázaním nehnuteľností, tvoriacich jeho predmet, žalobcom. Konkrétne namietal nevykonanie dokazovania na zistenie skutočností umožňujúcich záver o reálnej nedeliteľnosti nehnuteľností v spoluvlastníctve účastníkov, o ich účelnom využití, o všeobecnej cene predmetu spoluvlastníctva, a tiež na zistenie existencie dôvodov hodných osobitného zreteľa, pre ktoré (ak by reálne rozdelenie vecí neprichádzalo do úvahy) by bolo potrebné podielové spoluvlastníctvo nezrušiť a nevyporiadať.

Žalobcovia vo vyjadrení k mimoriadnu dovolaniu navrhli tento opravný prostriedok ako neopodstatnený zamietnuť považujúc rozsudok okresného súdu za správny.

Žalovaný sa s obsahom mimoriadneho dovolania stotožnil.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 3 O.s.p.) predovšetkým skúmal, či sú splnené podmienky konania o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky. So zreteľom na skutočnosť, že uznesením Krajského súdu v Žiline z 30. júna 2008 sp.zn. 6 Co 179/2008 bolo odvolanie žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Žilina z 31. januára 2008 č.k. 2 C 303/2007-46 odmietnuté ako oneskorené, sa zvlášť zaoberal splnením podmienky, a to či podanie mimoriadneho dovolania vyžaduje ochrana práv žalovaného. Vzhľadom na subsidiárnu povahu mimoriadneho dovolania (uznesenie pléna Ústavného súdu Slovenskej republiky z 19. júla 2000 sp.zn. PL. ÚS 57/99) platí zásada, že podmienka konania o mimoriadnom dovolaní

spočívajúca v tom, že podanie tohto opravného prostriedku vyžaduje ochrana práv účastníka, nie je daná vtedy, ak sám účastník nevyužil možnosť domáhať sa ochrany svojich práv a právom chránených záujmov všetkými zákonom dovolenými a efektívnymi prostriedkami (teda napr. aj včasným podaním odvolania), hoci mu v tom nebránili žiadne objektívne prekážky. Z obsahu spisu dovolací súd zistil, že žalovaný v konaní pred súdom prvého stupňa nebol poučený v zmysle § 30 O.s.p. o možnosti požiadať o ustanovenie zástupcu z radov advokátov, ak sú u neho predpoklady pre oslobodenie od súdnych poplatkov. V písomnom poučení žalovaného o jeho procesných právach a povinnostiach (č.l. 29) poučenie o tejto možnosti absentovalo, keď nesprávne bolo obsahom poučenia pre žalobcov (č.l. 30), hoci tí boli už od začatia konania zastúpení advokátom. Zo spisu tiež vyplýva, že po podaní odvolania proti rozsudku okresného súdu žalovaný písomným podaním z 26.5.2008 (č.l. 62) požiadal o ustanovenie advokáta v odvolacom konaní, no o tejto jeho žiadosti vôbec nebolo rozhodnuté. Za týchto okolností, znamenajúcich vo svojej podstate porušenie základného práva na právnu pomoc v konaní pred súdmi zaručeného článkom 47 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, nemožno podľa názoru dovolacieho súdu zo skutočnosti, že odvolanie žalovaného bolo odmietnuté pre oneskorenosť, vyvodzovať pre neho nepriaznivé dôsledky v súvislosti s posudzovaním už uvedenej podmienky konania o mimoriadnom dovolaní. Porušenie základného práva na právnu pomoc v konaní súdom je objektívnou prekážkou, pre ktorú bolo žalovanému znemožnené využitie účinných a efektívnych prostriedkov na ochranu svojich práv. Podmienku konania o mimoriadnom dovolaní spočívajúcu v tom, že podanie tohto opravného prostriedku vyžaduje ochrana práv žalovaného, tak treba považovať za splnenú.

Dovolací súd po zistení, že sú splnené aj ostatné podmienky konania o mimoriadnom dovolaní vyplývajúce z § 243e O.s.p. a že je prípustné, preskúmal napadnutý rozsudok okresného súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie je dôvodné.

Okrem už uvedeného nesprávneho postupu súdu prvého stupňa, spočívajúceho v nepoučení žalovaného o možnosti požiadať o ustanovenie zástupcu z radov advokátov a znamenajúceho odňatie možnosti žalovanému riadne konať pred súdom, rovnakú vadu konania mal za následok aj nedostatok riadneho a presvedčivého odôvodnenia rozsudku okresného súdu. Napriek tomu, že v konaní o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva je v zmysle § 142 ods. 1 Obč. zákonníka poradie jednotlivých spôsobov

vyporiadania pre súd záväzné, a v poradí druhý spôsob vyporiadania, t.j. prikázanie veci do výlučného vlastníctva jedného alebo viacerých spoluvlastníkov prichádza do úvahy, až keď je zistené, že rozdelenie veci nie je dobre možné, v odôvodnení rozsudku okresného súdu nie je žiadna zmienka o reálnej deliteľnosti či nedeliteľnosti pozemkov, ktoré popri rodinnom dome boli tiež prikázané žalobcom. Rozsudok neobsahuje ani odôvodnenie týkajúce sa zistenia všeobecnej ceny nehnuteľností ako nevyhnutného predpokladu na určenie sumy, ktorú okresný súd považoval za primeranú náhradu za spoluvlastnícky podiel žalovaného, a nezmieňuje sa ani o neexistencii dôvodov hodných osobitného zreteľa ako prekážok pre zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva. Už len táto vada konania bola dôvodom pre zrušenie mimoriadnym dovolaním napadnutého rozsudku a vrátenie veci na ďalšie konanie okresnému súdu.

Mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora je dôvodné aj pokiaľ ide o uplatnenie dovolacieho dôvodu, ktorým je nesprávne právne posúdenie veci okresným súdom. Nesprávnym právnym posúdením veci je pochybenie súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav, teda prípad, kedy bol skutkový stav posúdený podľa iného právneho predpisu, než ktorý správne mal byť použitý, alebo ak síce bol aplikovaný správne určený právny predpis, ale súd ho nesprávne interpretoval (nesprávne vyložil podmienky všeobecne vyjadrené v hypotéze právnej normy a v dôsledku toho nesprávne aplikoval vlastné pravidlo, stanovené dispozíciou právnej normy), alebo ak skutkový stav aplikáciu právnej normy vôbec neumožňoval. Pri úvahe o správnosti právneho posúdenia veci dovolací súd tak okrem iného preveruje, či zistený skutkový stav dovoľoval súdu príslušný právny záver. V preskúmvanej veci zistený skutkový stav neumožňoval okresnému súdu právny záver o nemožnosti reálneho rozdelenia rodinného domu (k možnosti reálneho rozdelenia pozemkov sa okresný súd, ako už bolo uvedené, vôbec nevyjadril), o účelnom využití nehnuteľností pri ich prikázaní žalobcom, a o výške primeranej náhrady za spoluvlastnícky podiel žalovaného. Na zistenie skutočností potrebných pre vyvodenie uvedených právnych záverov neboli vykonané žiadne dôkazy, a z dokazovania vykonaného v podstate len listinnými dôkazmi, vzhľadom na ich obsah, potrebné skutkové zistenia ani vyplynúť nemohli.

So zreteľom na uvedené dovolací súd podľa § 243b ods. 1 v spojení s § 243i ods. 2 O.s.p. mimoriadnym dovolaním napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. V novom rozhodnutí rozhodne súd, ktorému sa vec vracia aj o trovách pôvodného ako i dovolacieho konania.

P o u ě n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 24. marca 2009

JUDr. Rudolf Čirč, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Jarmila Uhlířová